

Yttrande över remiss från Miljödepartementet gällande EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ser mycket positivt på förslaget till förordningen om restaurering av natur och anser att förslaget är mycket genomarbetat och ambitiöst. Förslaget skapar förutsättningar för att samordna arbetet inom EU utifrån flera EU-direktiv med syfte att skydda, restaurera och återställa natur. Förordningsförslaget baseras på relevant vetenskaplig information och tolkar denna information på ett lämpligt sätt. Förordningen medför en sammanhållen planering och ett effektivare genomförande av nödvändiga restaureringsåtgärder genom nationella restaureringsplaner. Där tydliggörs kvantifierade mål enligt nu gällande direktiv, såsom vattendirektivet, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet, havsmiljödirektivet samt förordningen om invasiva främmande arter, vilket gör att avvägningar gentemot andra samhällsintressen kan göras mer transparent.

Åtgärdsbehovet som utpekats i förordningsförslaget grundas i en mycket ambitiös målsättning, vilken dock är högst relevant för att vända den pågående förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster till en nettovinst. Förslaget belyser tydligt såväl nödvändigheten som brådskan av att bromsa och vända den negativa utvecklingen hos den biologiska mångfalden för att säkerställa vår långsiktiga överlevnad och vårt välbefinnande.

Givet ett mål om att vända trender i svensk såväl som europeisk biodiversitet är förordningsförslaget således mycket bra. Om förordningen fastställs ökar möjligheten väsentligt att nå målen om ”gynnsam bevarandestatus”, ”god ekologisk status” och ”god miljöstatus”, enligt olika EU-direktiv.

Generella synpunkter

SLU håller med om att den biologiska mångfaldens tillstånd utgör nyckeln för hur väl vi kan minimera och klara effekter av dagens och framtida klimatförändringar. Förslaget tydliggör de avgörande synergier mellan biologisk mångfald i god status och begränsningen av negativa klimateffekter.

EU-kommissionen använder begreppet restaurering i bred bemärkelse. Förordningen handlar inte bara om att återställa utarmade ekosystem till ett naturliknande tillstånd, utan många av de åtgärder som förordas handlar om att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald i områden som används för jord- och skogsbruk och fiske, och i tätortsmiljöer. Lika mycket som restaurering som sådan handlar förordningen om hållbart nyttjande med avseende på biologisk mångfald, utan att pågående markanvändning behöver avbrytas. Detta är en styrka i förordningen, och helt i linje med globala och nationella mål för arbetet med bevarande av biologisk mångfald och hållbar utveckling.

Den breda målsättningen som riktar in sig på delar av i princip alla förekommande ekosystemstyper är mycket relevant ur ett landskapsperspektiv där man ser ekosystemen som beroende av varandra. En bred målsättning kan sannolikt leda till ett betydligt effektivare åtgärdsarbete än vad vi ser idag.

Den breda målsättningen kan också nyttjas för att skapa resurseffektiva synergieffekter, där åtgärder i ett system kan få vidare effekter i ett annat system. Exempel på detta är t.ex. restaurering och skydd av kustvattens, vattendrags och sjöars kantzoner (d.v.s. träd- eller örtbevuxna bredare zoner, alternativt våtmarker i anslutning till svämplanen), vilket även leder till en grön infrastruktur längs våra vatten, bevarande av skogsområden med naturlig dynamik och mångfald, biodiversitetsrika miljöer i jordbruksmiljöer och grönområden i urban miljö – alla dessa synergieffekter har sannolikt även positiv effekt på klimatanpassningsarbetet (beskuggning av terrester, akvatisk och urban miljö, samt kolinlagning). Frågan om fritt strömmande vattendrag är mycket viktig för den akvatiska biodiversiteten och ligger i linje med Sveriges pågående arbete med den Nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften. Fokus i förordningsförslaget ligger dock på konnektivitetsbarriärer som inte brukas för det ändamål de byggts (s.k. obsoleta barriärer), och SLU anser detta är ett arbete som Sverige behöver jobba mer med. Eftersom dessa barriärer per definition inte uppfyller något signifikant samhällsekonomiskt värde så finns en stor potential att jobba med detta med mindre intressekonflikter jämfört med arbetet för konnektivitet kring aktiva vattenkraftverk. Förslaget poängterar att inventeringar behövs för att kartlägga obsoleta barriärer i Europa och detta behov finns även i Sverige, eftersom SMHI's Dammregister inte inkluderar samtliga typer av barriärer som faller i denna kategori och dessutom inte är fullt uppdaterat. Bristen i Sveriges kartering av konnektivitetsbarriärer har påpekats i en inflytelserik vetenskaplig publikation (Belletti m.fl. 2020, Nature; <https://doi.org/10.1038/s41586-020-3005-2>).

Sverige behöver restaurera natur, och ett EU-gemensamt instrument för detta skulle underlätta ett sådant arbete. De krav och åtgärder som föreslås i den nya förordningen är sådant som skulle hjälpa Sverige att nå sina egna mål, och leva upp till de åtaganden Sverige redan gjort för att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald. Om Sverige säger nej till EU-kommissionens förslag kommer vi ändå att behöva utföra de åtgärder förordningen anger, men på egen hand, utan samarbetet med övriga EU.

SLU tycker att det är bra att det sätts tydliga, kvantifierade och tidsatta mål för hur arbetet med att uppnå EU:s mål för arter och livsmiljöer ska genomföras, med hållpunkter för 2030, 2040 och 2050. SLU håller med om att det behövs en regelbunden rapportering och adaptiv planering för att följa upp och påverka så att arbetet fortskrider i rätt riktning för att uppnå uppsatta mål, något som förordningen nu gör tydligare. Det är bra att en process föreslås för att utveckla en EU-omfattande metod för utvärdering av tillstånd, för att resultat ska kunna jämföras mellan medlemsländerna.

Målsättningen om att tillståndet ska förbättras, genom restaureringsåtgärder och återetablering av arterna och livsmiljöer med avseende på god kondition och bidra till att gynnsam bevarandestatus återställs, är välbehövligt ambitiös. Detta med tanke på att många livsmiljöer och arter i dag inte uppnår gynnsam bevarandestatus och att många trender är negativa och utvecklingen i dag går åt fel håll. Sverige har en hög andel av både såväl areal av flera livsmiljöer som populationer av många arter som upptas i direktiven. Detta innebär att Sverige har ett särskilt ansvar för att förbättra statusen för arter och deras livsmiljöer inom EU. Sveriges viktiga betydelse kan även avläsas: ”Som anges i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 kommer särskilt fokus att läggas på att skydda och återställa ekosystem i EU:s yttersta randområden med tanke på deras exceptionellt höga värde för den biologiska mångfalden.”. Genom förslaget minskar risken för att mindre aktiva medlemsstater ”åker snålskjuts” på mer aktiva medlemsstaters bekostnad.

SLU håller med om att målet om förbättrat tillstånd för 30 % till 2030 är avgörande för att uppnå de mål som satts för år 2050 (90 %). Det är också bra att mer specifika mål har inkluderats för marina ekosystem, vattendrag och svämplan, pollinatörer, jordbruks- och skogsekosystem (artiklarna 5-10), där förordningen också påtalar vikten av konnektivitet inom och mellan ekosystemen (grön infrastruktur).

Förordningen innebär att arbete med restaurering och andra bevarandeåtgärder skyndsamt behöver intensifieras, både inom och utanför skyddade områden (t ex Natura 2000). För en framgångsrik åtgärdsplanering behövs en detaljerad kartläggning av livsmiljöer (art- och habitatdirektivet och EUNIS) och dess huvudsakliga påverkansfaktorer framförallt utanför skyddade områden, vilket SLU välkomnar. Detsamma gäller för de arter och deras livsmiljöer som omfattas av förordningen och anslutande lagstiftning.

Om målen uppnås kommer, förutom friskare ekosystem och populationer, även en tryggad livsmedelsförsörjning säkras genom mer resilienta ekosystem. Det innebär också att effekterna av klimatförändringarna kommer att begränsas samt leda till ett nyttjande av naturen som är långsiktigt ekonomiskt och till gagn för medborgarnas hälsa och välbefinnande. Det är bra att EU med denna förordning avser att ta ett globalt ledarskap och att vara en förebild med att vända nedåtgående trender för den biologiska mångfalden. Att förordningen är rättsligt förankrad i befintliga EU-lagar och -förordningar så att målen blir rättsligt bindande borgar för att välbehövliga åtgärder kommer att genomföras. Det är även bra att såväl det offentliga som företag och det privata förutsätts vara delaktiga i finansieringen och genomförandet.

SLU anser dock att EU-kommissionens förslag inte är tillräckligt långtgående när det gäller, att genom restaurering och naturbaserade lösningar, öka motståndskraften mot klimatförändringar och minska risken för katastrofartad torka, översvämning och skogsbrand. Förordningen skulle t.ex. kunna innehålla åtgärder för (1) att skapa buffertzoner längs vattendrag som ökar markens vattenhållningsförmåga, minskar mängden näringsämnen och toxiska ämnen som når vattendraget och fungerar som spridningskorridorer, för (2) att minska risken för översvämningar, och för (3) att öka andelen brukade skogsbestånd med blandad trädartsammansättning, som minskar risken för svår skogsbrand.

Intrycket av remissen är att restaurering av ekosystem, i synnerhet marina ekosystem, av kommissionen uppfattas vara förhållandevis enkelt och billigt (åtminstone om återbetalningen i form av ökad biodiversitet och förbättrade ekosystemtjänster räknas in). Detta är nog inte fallet för de flesta undervattensekosystem vid kusten och längre ut i havet (speciellt inte för öppna system) som påverkas av många olika, av människan förorsakade och naturliga storskaliga processer, som det är väldigt svårt att ha kontroll över. I många av dessa fall är risken för misslyckanden alltid överhängande och oftast större än chanserna för framgång. Dessutom är alla former av arbeten (förberedande, undersökande, restaurerande, eftervårdande, utvärderande, etc.) så mycket mer kostsamma att utföra under vatten än på land och detta borde också uppmärksammas på något sätt.

SLU anser att det är viktigt att den ekonomiska analysen också tar upp de vinster, både i ekonomiska termer och mätt i andra värden, som den föreslagna restaureringen skulle kunna medföra. Läxan från t.ex. IPBES rapport om utarmning och restaurering av landekosystem är att restaurering är samhällsekonomiskt lönsamt i ett längre tidsperspektiv, även när investeringskostnaderna är höga.

SLU vill även trycka på hur viktigt det är att, samtidigt som man restaurerar, inte tillåta att motsvarande ekosystem exploateras och förstörs på annat håll. En form av allmän skadelindringshierarki borde därför tydligare framhållas i samband med all verksamhet, det vill säga att först undvika skada, därefter att minimera skada och sedan kompensera/restaurera för/efter skada.

Specifika synpunkter

Bakgrund till förslaget, sidan 1, 3:e stycket:

Vid ”Framför allt bör skadade våtmarker, vattendrag, skogs- och jordbruksekosystem restaureras.” borde nog också kustnära områden (marina) nämnas specifikt, särskilt för deras betydelse som kolsänkor och för att mildra negativa effekter av klimatförändringsrelaterade problem som ökad stormfrekvens och stormstyrka samt stigande havsvattennivåer.

Bakgrund till förslaget, sidan 6, 3:e stycket:

Här hade det varit bra om även sjöar och vattendrag hade nämnts.

2. Rättslig grund, subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen, sidan 7-8

SLU instämmer i kommissionens bedömningar om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Givet de mål och strategier för biologisk mångfald som fastställts på gemenskapsnivå, och bristen på tillräckliga åtgärder för att nå målen, är det fullt rimligt att EU nu antar ny lagstiftning om restaurering av natur.

3. Resultat av efterhandsutvärderingar, samråd med berörda parter och konsekvensbedömningar, sidan 10, 3:e stycket:

Här saknas en ren referens till ”en studie som genomfördes av en grupp externa experter”.

5. Övriga inslag, sidan 14, 2:a stycket:

SLU har lite svårt för den kombinerade användningen av ”habitatdirektivet” och ”god status”, eftersom habitatdirektivet använder ordet gynnsam snarare än god. Kanske syftar detta till terrestra livsmiljöer och ekosystem som inte omfattas av habitatdirektivet, eftersom alla akvatiska livsmiljöer och ekosystem omfattas av ramdirektivet för vatten eller havsmiljödirektivet. I så fall kunde detta ha uttryckts tydligare.

Förordningens preambular (särskilt nr 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 17, 23, 24, 41, 50, 56, 58)

Förordningens preambular anger skälen till den föreslagna förordningen. Här beskrivs utförligt EU:s och Sveriges åtaganden under ett antal konventioner och FN-initiativ, däribland konventionen om biologisk mångfald (CBD), konventionen om flyttande djurarter, Agenda 2030 och FN:s decennium för restaurering av ekosystem. CBM vill betona att detta är åtaganden som Sverige redan tagit på sig, men som ännu inte är uppfyllda. CBD:s Aichi-mål till 2020 innehöll tydliga mål om restaurering av ekosystem och åtgärder för biologisk mångfald i areella näringar som jord- och skogsbruk, men dessa mål uppnåddes aldrig. Nu förhandlar

Sverige och EU om ett nytt globalt ramverk för biologisk mångfald under CBD, och på förhandlingsbordet finns förslag till ambitiösa mål för restaurering och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. För att Sverige och EU ska kunna uppfylla sådana nya mål, liksom alla de tidigare åtagandena, behövs ett kraftfullt redskap på gemenskapsnivå för restaurering av natur.

Ytterligare skäl finns på EU-nivå. EU:s strategi för biologisk mångfald, liksom Fågeldirektivet, Art- och habitatdirektivet och Vattendirektivet anger mål för den biologiska mångfaldens bevarandestatus, och dessa har inte heller uppnåtts. Enligt EU:s gemensamma jordbrukspolitik och EU:s skogsstrategi finns också behov av restaureringsåtgärder för biologisk mångfald utanför Natura 2000-områden och andra skyddade områden, i det brukade jord- och skogsbrukslandskapet. Tillståndet för biologisk mångfald i EU är inte tillfredsställande enligt EU:s utvärderingar. CBM instämmer i alla de skäl som anges i förordningens preambular.

Förordningens preambular tar inte upp specifikt svenska skäl till en ny förordning om restaurering av natur, men sådana finns också. De svenska miljö kvalitetsmålen och deras preciseringar anger det önskade tillståndet för biologisk mångfald i Sverige. I skogsmålet t.ex. anger preciseringarna att ”hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar”. Trots detta har inget av de svenska miljö kvalitetsmål som berör biologisk mångfald nåtts, och praktiskt inga etappmål existerar för åtgärder i rätt riktning.

Förordningens preambular nr 54, sidan 27

SLU vill påpeka att förslaget att restaurera jordbruksmark på dikade torvjordar till ekologiskt funktionell (närlingsfattig) torvmark har visat sig vara svårt att genomföra utan omfattande och kostsamma åtgärder för att få bort anrikad näring¹. Dock kan restaureringen ha andra syften, för att binda kol, näringsämnen och vatten.

Förslaget

Kapitel 2

Artikel 4 Restaurering av terrestra ekosystem, kustnära ekosystem och sötvattens ekosystem och Artikel 5 Restaurering av marina ekosystem

De åtgärder som föreskrivs i artikel 4 och 5 handlar om de arter som listas i bilagorna till fågeldirektivet och habitatdirektivet, och om ett urval av de livsmiljöer som listas i habitatdirektivet. Målet för restaureringen är att uppnå den gynnsamma bevarandestatus dessa direktiv redan föreskriver, och förordningen ger

¹ Klimkowska A et al. 2019. Are we restoring functional fens? – The outcomes of restoration projects in fens re-analysed with plant functional traits. PLoS ONE 14(4): e0215645.

Kreyling, J., Tanneberger, F., Jansen, F. et al. 2021. Rewetting does not return drained fen peatlands to their old selves. Nature Communications 12: 5693.

operativa redskap för att åstadkomma detta. De mål som den föreslagna förordningen sätter upp är lämpliga, och i paritet med vad som behövs för att nå nationella miljökvalitetsmål och existerande och kommande åtaganden inom CBD.

Artikel 6 Restaurering av urbana ekosystem

Urbana grönområden ligger utanför fokus för fågel- och habitatdirektiven, trots att sådana ofta är av stor betydelse för både biologisk mångfald, klimatanpassning och människors välmåga. Inom det nya globala ramverket för biologisk mångfald under CBD förhandlas nu ett nytt mål för urbana grönområden, i samma termer som tas upp i denna artikel. Det är i högsta grad lämpligt att en förordning som denna inkluderar åtgärder för urbana grönområden.

Artikel 7 Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan

Denna artikel behandlar landskapsekologiska aspekter som också finns i vattendirektivet, och specificerar restaureringsåtgärder som behövs för att uppfylla direktivet. Sverige genomför redan sådana åtgärder med stöd av direktivet.

Artikel 8 Restaurering av populationer av pollinatörer

Många studier har visat på stora minskningar i förekomsten av pollinerande insekter, men det saknas koordinerad långsiktig övervakning av insektspopulationerna, både nationellt och på EU-nivå. Förslaget om sådan EU-gemensam övervakning är därför väl motiverat. Naturvårdsverket har gett SLU och Lunds universitet uppdraget att ta fram ett förslag för ett nationellt program för övervakning av pollinatörer, och arbetet med detta har pågått sedan 2020 och pågår fortfarande. Detta initiativ uppfyller delvis redan vad förordningen stipulerar.

Artikel 9 Restaurering av jordbruksekosystem

Artikel 9 handlar till stor del om att åstadkomma hållbart nyttjande med avseende på biologisk mångfald i odlingslandskapet, snarare än att ställa om markanvändningen genom areabaserad restaurering (med undantag för vad som sägs i punkt 4). Det generella krav som ställs är att åtgärderna ska ”förbättra den biologiska mångfalden”. Detta medför inget nytt åtagande för Sveriges del, utöver det som redan finns i t.ex. våra miljökvalitetsmål, den nationella strategin för biologisk mångfald och Agenda 2030. EU-kommissionen föreslår tre indikatorer för ett sådant hållbart nyttjande, som alla tre är relevanta, men som förstås bara är enstaka nedslag i ett övervakningsprogram för hållbart nyttjande.

Restaurering i odlingslandskapet handlar till största delen om vad som kan göras med stöd av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, inklusive de miljöersättningar som systemet erbjuder. I dagsläget fungerar miljöersättningssystemet dåligt, men

med bra regler, tillämpning och ersättning skulle den tänkta restaureringen i odlingslandskapet gå relativt enkelt att genomföra.

Artikelns punkt 4 handlar om restaurering av dikade torvmarker som används inom jordbruket. Artikelns är otydlig med vad restaureringsåtgärderna ska uppnå, bortsett från att en viss proportion ska återvätas, men de kommer sannolikt att innebära att pågående markanvändning måste avbrytas. Konsekvenserna för jordbruket, givet de procentsatser som föreslås, behöver utredas. En förutsättning för att sådan omställning av pågående markanvändning ska gå att genomföra är flexibla tillämpningsregler och genomtänkta ersättningsystem. SLU vill även påpeka att restaurera jordbruksmark på dikade torvjordar till ekologiskt funktionell (näringfattig) torvmark har visat sig vara svårt att genomföra utan omfattande och kostsamma åtgärder för att få bort anrikad näring². Dock kan restaureringen ha andra syften, för att binda kol, näringsämnen och vatten.

De två sista styckena i artikeln har avvikande numrering (16, 17), som inte förklaras, och de hänvisningar som görs till ”punkt 1 a, b och c” är oklara, eftersom det inte finns några sådana punkter i artikeln.

I punkt 1 finns ett tryckfel: ”skogsekosystem” ska vara ”jordbruksekosystem”.

Artikel 10 Restaurering av skogsekosystem

På samma sätt som i artikel 9 handlar artikel 10 om att åstadkomma hållbart nyttjande med avseende på biologisk mångfald, snarare än att ställa om markanvändningen genom areabaserad restaurering, men nu för skogslandskapet. Ingenting som sägs i artikel 10 behöver medföra att mark som idag används för skogsbruk måste ställas om till annan markanvändning. Det generella krav som ställs är att åtgärderna ska ”förbättra den biologiska mångfalden”. Återigen medför detta inget nytt åtagande för Sveriges del, utöver det som redan finns i t.ex. våra miljö kvalitetsmål, den nationella strategin för biologisk mångfald och Agenda 2030. EU-kommissionen föreslår sex indikatorer för ett sådant hållbart nyttjande i skogsbruket, som alla är relevanta, men som inte heller utgör ett komplett övervakningsprogram för hållbart nyttjande. De sex indikatorerna innebär inte heller något nytt för Sveriges miljöövervakningsprogram. De föreslagna variablerna mäts redan, bland annat genom Riksskogstaxeringen, eller kan enkelt tas fram baserat på tillgängliga data.

² Klimkowska A et al. 2019. Are we restoring functional fens? – The outcomes of restoration projects in fens re-analysed with plant functional traits. PLoS ONE 14(4): e0215645.

Kreyling, J., Tanneberger, F., Jansen, F. et al. 2021. Rewetting does not return drained fen peatlands to their old selves. Nature Communications 12: 5693.

Kapitel 3

Artikel 11 Utarbetande av nationella restaureringsplaner

EU-kommissionen föreslår att nationella restaureringsplaner ska upprättas. CBM stöder detta förslag. Redan idag genomförs restaurering av natur i Sverige, av många olika aktörer, med varierande syften, metoder och uppföljningsprocesser. Med en nationell restaureringsplan skulle denna verksamhet kunna bli mer koordinerad, och uppnå resultat mer kostnadseffektivt. En sådan plan skulle också kunna formalisera en lärandeprocess, med systematisk uppföljning och löpande anpassning av skötsel och policy, vilket behövs när klimatförändringar skapar nya förutsättningar. Det finns också existerande restaureringsplaner inom olika sektorer, t.ex. den nationella myrskyddsplanen, som ännu inte genomförts fullt ut, som kan integreras i en nationell restaureringsplan. Samtidigt är det viktigt att en sådan nationell restaureringsplan ses som en integrerad del av en nationell strategi för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, och för klimatåtgärder.

En viktig komponent i den föreslagna förordningen är den anpassning till nationella behov och förhållanden som görs i artikel 11. Det blir upp till medlemsländerna själva att fastställa nivåer för restaureringsmålen, avseende både arealer, kvaliteter och indikatorvärden. Det innebär att ambitionsnivån för svenska restaureringsåtgärder kommer att bestämmas i Sverige, inte i Bryssel.

En viktig punkt i artikel 11 handlar om att identifiera synergier med åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringar. Åtgärder för biologisk mångfald och för klimatet kan vara synergistiska, men också motstridiga, vilket gör det nödvändigt att alltid bevaka balansen mellan de två övergripande syftena.

Kapitel 4

Artikel 17 Övervakning, sidan 51, punkt 2:

SLU anser inte att formuleringen är bra då det inte är optimalt om övervakningen ska inledas först när restaureringsåtgärderna har införts, såvida mätning av utgångsläget inte ingår som en obligatorisk del i restaureringsåtgärden. Det låter onekligen lite underligt att övervakningen ska inledas först när restaureringsåtgärderna har införts. Övervakning borde ju starta redan innan åtgärderna utförts för att kunna utvärdera dem efteråt enligt en BACI-design där prover tas flera gånger före och efter åtgärderna i det restaurerade området och parallellt i flera orestaurerade kontrollområden.

Finansieringsöversikt, sidan 66, om JRC, 2-a raden:

Det saknas något mellan ”övervakning” och ”val”, antingen ”,” eller ”och”.

Finansieringsöversikt, sidan 68, tabellen:

Varför saknas punkterna 4-5 och 8 i kolumnerna ”4. Uppgifter” och ”5. Tidsplan”. Om de saknade punkterna inte existerar, så vore det bättre att numrera om de andra.

BILAGA II MARINA EKOSYSTEM, s 109 (14):

Här nämns specifikt väldigt många olika habitat och man undrar lite om vem som har överblick över dessa habitat i Sverige och deras restaureringsbehov, det vill säga hur relevant deras potentiella restaurering kan vara i sammanhanget. Här avses då främst grupperna: ”4) maerlbäddar, 5) bäddar av svampdjur, koraller och korallalger, 6) hydrotermala öppningar samt 7) mjuka sediment (mer än 1 000 meters djup)”, men också delvis för andra sjögräsbäddar än ålgräs (grupp 1), makroalgskogar (grupp 2) och skaldjursbäddar (grupp 3).

BILAGA III, MARINA ARTER, s 123 (28):

Vilka av dessa arter är relevanta för Sverige och vem har överblick över dem?

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Torleif Härd efter föredragning av koordinatör Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av forskarna Joacim Näslund, Kerstin Holmgren, Patrik Kraufvelin, Andreas Bryhn och Sara Bergek alla vid institutionen för akvatiska resurser, forskningsledare Torbjörn Ebenhard vid SLU centrum för biologisk mångfald samt miljöanalysspecialist Christina Halling, miljöanalysspecialist Sebastian Sundberg, miljöanalysspecialist Per Toräng samt miljöanalysspecialist och enhetschef Eddie von Wachenfeldt alla vid SLU Artdatabanken.

Torleif Härd

Linda Ferngren